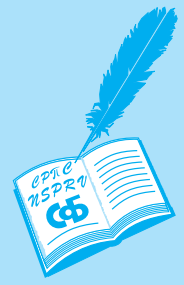

INFORMATOR

NSPRV-CPTE

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org
www.srpss.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 6 • ОКТОBAR 2012 • БРОЈ 65

ОДРЖАНА ХИ СКУПШТИНА НСПРВ

У Сомбору је 5. октобра одржана ХИ (Изборна) Скупштина НСПРВ. Пре одржавања скупштине Синдикат је најбољим радовима ученика на Конкурсу НСПРВ „Подржимо учитеље“ уприличеном поводом 5. октобра – Светског дана учитеља поделио награде и одржао тематску конференцију за средства информисања.

Делегати Скупштине највећег синдиката запослених у просвети Војводине, из све три војвођанске ШУ наставили су пре двадесеттри године започет синдикални „ход по мукама“ – синдикални, јавни и друштвени рад, залагање за демократизацију друштва и децентрализацију управљања и финансирања образовања и пун социјални дијалог. Скупштина је разрешила

старо руководство и именовала ново, изабрала нове органе Синдиката, усвојила извештаје о раду Извршног одбора, Статутарног одбора, Надзорног одбора и Управног одбора ССФ и усвојила Програмске циљеве и задатке и План рада за наредни четворогодишњи период. Претходно су одржане регионалне скупштине и изабрани кандидати за све функције, укључујући и оне на републичком нивоу. За председницу Скупштине поново је изабрана професорка Јелена Зејак председница ГО НСПРВ за Суботицу, генерални секретар је проф Хаџи Здравко М. Ковач, а председник ИО НСПРВ је поново проф Ранко Хрњаз из Зрењанина.

(Више на стр. 3)

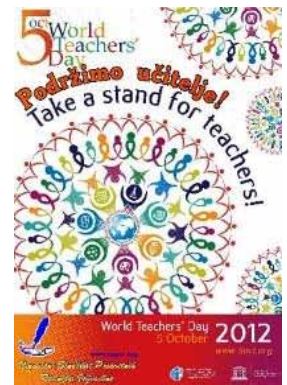
Take a stand for teachers! ОБЕЛЕЖЕН СВЕТСКИ ДАН НАСТАВНИКА

„Наставници су темељ добре школе, а добре школе су стубови здравих и демократских заједница, оцењује се у заједничкој поруци UNESKO, UNICEF, UNDP, Међународне организације рада и Интернационале образовања поводом 5. октобра Светског дана наставника. Интернационала образовања је за мото ове акције узела слоган: „Подржимо учитеље!“ Слоганом „Take a stand for teachers!“ учитељи света траже подршку у наставку бројних започетих и недовршених акција и нереализованих миленијумских развојних циљева (нарочито оних у образовању), јер је евидентно да и поред пуног ангажовања ове професије, резултат може донети само заједничка активност свих чиниоца на јавној сцени.

„Процењује се да је потребно још 1,7 милиона наставника да би се достигли циљеви Универзалног основног образовања до 2015. године. Када запослимо нове наставнике, морамо наставити да унапређујемо квалитет наставе и учења“ рекао је на конференцији за средства информисања генерални секретар НСПРВ Хаџи Здравко М. Ковач. Он је упозорио да су угрожени Миленијумски циљеви развоја (у образовању) као и циљеви „Образовања за све“.

„Плате наставника морају се утврдити објективно и поштено, тако да надокнада буде сразмерна значају професије и квалификација и одговорности сваког наставника, а наставници, заузврат, морају бити одговорни својим ученицима и заједници. Наставничка професија се охрабрује да осмисли и примени кодекс владања наставника, заснован на највишим етичким и професионалним стандардима, који ће бити оријентисан ка циљевима учења свих ученика ефикасно и

једнако“ преко видео линка је поручио генерални секретар Интернационале образовања Фред Ван Левен. Тим поводом Фред ван Левен истиче да „наставници имају кључну улогу у постизању циљева глобалне акције „Образовање за све“ до 2015. године, јер васпитавају будуће генерације и тиме обезбеђују одрживи развој друштва...“ „Високо обучени, професионално квалификовани и мотивисани наставници, који раде у окружењу које их подржава и са добрим ресурсима, могу да обезбеде квалитетно образовање младима и одраслима“, каже Ван Левен.

(Више на стр. 4–7)

ДАЛЕКО ЈЕ ШАНГАЈСКА ЛИСТА

„У наредне три до пет година реално је да и Универзитет у Новом Саду уђе на Шангајску листу, међу 500 најбољих универзитета у свету“, изјавио је Тањугу помоћник министра просвете задужен за научно-истраживачки рад Тибор Сабо. „После универзитета у Београду, који је ове године ушао на Шангајску листу, најближи пласману међу 500 најбољих у свету је Новосадски универзитет. Остали, државни и приватни универзитети, су још увек далеко“, нагласио је Сабо. Сабо каже да су остали државни универзитети још увек далеко од Шангајске листе. Упитан да ли неки од осам приватних универзитета може да уђе на ову престижну листу, Сабо каже да је са овом количином објављених научних радова то немогуће. „На приватним универзитетима број објављених радова је од нула до двадесет. Да би неко од њих ушао на Шангајску листу мораће у наредном периоду да почне да се бави и науком, а не само да изводи наставу“, рекао је Сабо. Он је додао да држава мора више да улаже у науку, јер без тога нема ни привредног напретка за Србију. „У Србији се за науку издваја 0,35 одсто бруто друштвеног производа (БДП), док земље ЕУ издвајају три одсто, један одсто од државе и два од привреде“, закључио је Сабо.

(Више на стр. 9)

У овом броју можете још читати:

КАЖЊАВАЊЕ УЧЕНИКА НА РАЗМЕЊИ XIX И XX ВЕКА	стр. 2
ОБРАЗОВАЊЕ – НАЈВЕЋИ ГУБИТАШ	стр. 8
НЕПИСМЕНИ СКУДА ОКО НАС	стр. 8
МАЂЕ ЂАКА ИДЕ НА ВЕРОНАУКУ	стр. 9
„БОЛОЊА“ НА СРПСКИ НАЧИН	стр. 9
ТРЕЋИНА ЂАКА ПУШИ И ПРОБАЛА ДРОГУ	стр. 9
ЗАРАДЕ У ВОЈВОДИНИ ИСПОД ПРОСЕКА	стр. 10
ИНФЛАЦИЈА ГРАБИ КА 12 ОДСТО	стр. 10
ПРЕСТАНАК РАДНОГ ОДНОСА У УСТАНОВИ	стр. 11
11 ПРАВИЛА КОЈЕ НЕЋЕТЕ НАУЧИТИ У ШКОЛИ	стр. 12

KAŽNJAVANJE UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA NA RAZMEĐI XIX I XX VEKA (II)

(Nastavak sa str. 1)

(Nastavak iz prethodnog broja)

Prvi zakon o narodnim školama, (Ustrojenije javnog učilišnog nastavljenija (23. septembra 1844.), a način primene ovog zakona propisan je Nastavljenijem za učitelje osnovnih učilišta (24. oktobra 1844.) donetim kada su ustavobranitelji došli na vlast) u Srbiji, zabranjuje se učiteljima da tiranski postupaju sa decom, da rukom tuku učenike i da ih biju po ušima. Ovaj zakon zabranjuje „neumestne kazni: neblagorodno sramoćenje učenika, hudo izdevanje imena, sramnjenije s niskim stvarima i unižavanje čovečije prirode, tj. kad se deci nalaze da zemlju ljube, da panj s lancem vuku, u magarečoj klupi sede, itd.“ (Miloš B. Janković, isto, 201). Po ovim propisima, treba upotrebljavati blaže kazne, kao što su: „izobličenije, da krivac stoji, da odlučno od druga sedi, da ne učestvuje u zabavama dečinjim, zatvor s učenjem.“ (Miloš B. Janković, Iz istorije telesne kazne kod nas i u školi, „Savremena škola, časopis za pedagoška pitanja“, godina IX, 1954.)

Autor pomenutih propisa bio je Jovan Sterija Popović koji je bio dobro upoznat sa stanjem pedagoške nauke u Evropi, te je tražio od učitelja da pri kažnjavanju vode računa o individualnosti daka. Pored ostalog, propisano je i ovo: „Pri kažnjavanju, kao i uobšte pri pristupanju s decom motriče učitelj na temperament ili vnutrenji stvor njiov, i tako će se s decom koja su nežnije prirode i bojažljivija blažije postupati, u smotreniju pak ona koja su samovoljna i na razvratnost sklonija strožije mere upotrebljavati, kako bi se prva oslobodila, druga pak u naglosti svojoj obuzdala.“ (Miloš B. Janković, Iz istorije telesne kazne kod nas i u školi, „Savremena škola, časopis za pedagoška pitanja“, godina IX, 1954.)

Mitar Mićović u svojim memoarima je zabeležio kako se u školama užičkog kraja šezdesetih godina XIX veka kažnjavalo. Završavajući opis svoga školovanja, on beleži malu statistiku o kaznama koje je sam tokom školovanja imao: „Sada završih školu, samo još nisam zabeležio koliko udaraća za tri godine primih: ravno od učitelja sto šest put, nekad po deset, nekad manje, nekad dogodilo se i do dvadeset; pored toga: klečanje – sedamdeset, apsova–dvadeset tri, a od oca ne znam ni sam koliko, od njegovih udaraća i danas patim.“ (Blagoje Živković, Jedna seoska osnovna škola u užičkom kraju šezdesetih godina prošloga veka, „Nastava i vaspitanje I“, 1952.)

Učitelj Krsta Božović skrenuo je pažnju srpske javnosti 1893. godine na kažnjavanje učenika sedamdesetih godina XIX veka, pri čemu je naveo neke konkretne primere. Jedan učitelj je imao na stolu čitav snop prutova, pa čim dak sporo čita, on probira prut i sa nekom zlobnom ironijom podvikne: „Napolje, kućko jedna! Hajd, jaši šarcal!“ (tako je on u podsmehu nazivao klupu na koju je povaljivao i tukao dake). Drugi bi slabo ukucao ekser u duvar i vezivao daku uzicu da ga obesi. Podizanje na ekser uplašilo sve dake, obešeni se smakne niz duvar sa ekskerom zajedno, pada u pisku i plač i pobjegne kući. (Krsta Božović, Kažnjavanje učenika, „Učitelj“, XII, 1893.)

U našoj pedagoškoj literaturi zabeležen je primer organizovanog kažnjavanja od strane svih učitelja škole istovremeno. Petnaest roditelja, su preko novina optuživali učitelje u svome mestu da su im varvaski zlostavljali decu. Učitelji bi ušli u jednu sobu i u nju pozvali učenika koga treba kazniti. Čim je učenik ušao u sobu, uhvatio ga je jedan učitelj za prsa i počeo tući i onda ga gurnuo na zid,

zatim ga drugi učitelj zgrabi za kosu, tresne ga o patos, najzad ga je treći učitelj šibao po nogama sve dotle dok se nije onesvestio. Tako su oni zajednički dušmanski tukli i zlostavljali učenike (Mita Nešković, Zbirka pedagoških radova, knjiga prva, Novi Sad, 1892.)

Isti autor navodi drastičniji primer vešanja učenika, od nešto ranije pominjanog. Jednom učitelju je suđeno 1876. godine, zato što je vešao decu kaišem o kakvo zgodno mesto u školi, tako da im je telo visilo u vodoravnom pravcu. Noge bi im svezao, pa ih je onda nemilice tukao. On je nagonio decu i da dugo dube na glavi. Premda je nekoliko dece stradalo usled navale krvi, on je i dalje produžavao svoj zločinački posao (Mita Nešković, Zbirka pedagoških radova, knjiga prva, Novi Sad, 1892.)

Ovaj autor izneo je i sopstvena dačka iskustva. U njegovo doba učitelji su čupali iz dečije glave čitave pramenove kose, dacima su od silnih čušaka po čitavo pola časa pištale uši, učenici su morali izlaziti sa časa da peru krv od razbijenog nosa ili glave, deca su imala čvoruge po glavi od udaraća prutom, deca su ostajala po nekoliko minuta kao pijana od silnog drmusanja i vučenja za uši, uz to je dodao da sve to nije bila retkost.

O tome kakav je sistem kažnjavanja vladao u Obrenovačkoj osnovnoj školi pisao je Dim. J. Stojanović. U školi je morala da vlada grobna tišina, daci su terani jedan drugog da tuku. Disciplinu i potrebni red održavao je strah od učiteljeva gneva.

Učitelji su cenjeni po strogosti. Glavno sredstvo za kažnjavanje bio je firgaz, štap kojim se kažnjavalo i za najmanju i za najveću krivicu. Učitelj Krčedinac je svoj firgaz posebno pripremao: vitak prut je ostavljao u sirčetu da se dobro natopi i užilavi. Bilo je slučajeva da je pod firgazom krv poticala. Druge kazne su bile: stajanje i klečanje na kamičićima ili zrnima (Dim. J. Stojanović, Obrenovačka osnovna škola 1824-1904, Beograd, 1911.)

Jedan učenik je ovako video svoga učitelja i učenike, svoje drugove: „Naš učitelj ličio je na pandura, a mi na njegove apsenike.“ (Jovan Golubović, Osnovna nastava u Kraljevini Srbiji, Beograd, 1895.)

Bilo je roditelja koji su od učitelja tražili da budu strogi prema njihovoj deci, do skoro se održala izreka, uz koju su muška deca dovođenja u školu: „Učoh, moje su kosti a tvoje meso!“ Međutim, zabeleženi su, kao što je napred već bilo pomena, da su roditelji tužili učitelje što im decu tuku više nego što je postojeća uredba dozvoljavala. Evo kako se okončao jedan sokobanjski slučaj iz 1868; godine – mehadžija Aleksa Kočić žalio se vlastima protiv „g. Stevana Đakovića, starijega učitelja ovdašnjega“ što mu je sina III r. zlostavljao i tukao, pa i iz škole isterao. Kapetan je obrazovao komisiju (od dvojice trgovaca) za pregled učenika i ona je konstatovala modrice „na zadnjem delu tela.“ Na poledim ovog predmeta stoji zapisano: „Pošto je tuženi učitelj Stevan za njegov nečovečan postupak prema svojim učenicima na osnovu dostavljanja ovosreske vlasti odavde premešten, to da se ovaj akt za svršen ima smatrati.“ (Vla. M. Nikolić, Prilozi za letopis Sokobanjske škole, „Narodna prosveta“, br. 86 od 18. novembra 1928.)

Izneli smo ove primere o kažnjavanju učenika iz pedagoške literature, kako bi bilo jasnije ono što se u prilogu nalazi. Prilog ilustruje kako je kažnjavanje učenika zapisano u za to pripremljenim posebno spiskovima, štampanim formularima.

Prilog				
Spisak kažnjenih učenika osnovne škole bačinske				
Redni broj	IME I PREZIME	Kako je kažnjen?	ZAŠTO JE KAŽNJEN?	Dan mesec i god. kada je kažnjen
1.	Janičije Blagojević	Opomenom Ukorom Stajanjem ¼ sat. zat. ¼ sat. zat. Zatvorom	Nepažnju Pravljenje nereda po školi Neposlušnost Nepažnju " " " " " "	11/10 1886. god. 6/11 1886. god. 9/12 886. god. 17/1 887. god. 12/3 887. god. 17/IV 887. god.
2.	Mikailo Savić	Opomenom Ukorom Stajanjem Stajanjem van klupe Zatvorom ¼ sat. zat.	Nepažnju " " " " " " Nestašluk Nepažnja Neposlušnost Laži	11/10 1886. god. 13/11 1886. god. 12/1 1887. god. 21/2 1887. god. 15/IV 887. god. 8/5 887. god.
3.	Miloje Zdravinić	Opomenom Ukorom Stajanjem Zatvorom Zatvorom	Nestašluk " " " " " " Neurednost Nepažnju	13/10 886. god. 18/12 886. god. 11/2 887. god. 18/4 887. god. 9/V 887. god.
4.	Marinko Dubrić	Opomenom Stajanjem Stajanjem van klupe Zatvorom Zatvorom	Nepažnju " " " " " " Neurednost " " " " " " Neznanje	16/10 886. god. 27/11 886. god. 14/2 887. god. 11/3 887. god. 29/4 887. god.
5.	Zorka Đekićeva	Opomenom Ukorom Stajanjem Stajanjem	Dockan došla na čas Nepažnju Nestašluk Zadocnila	16/10. 886. god. 20/11. 886. god. 24/1. 887. god. 17/3. 887. god.
6.	Jelena Živkovićeva	Opomenom Ukorom Stajanjem	Nestašluk " " " Zadocnila	18/10. 886. god. 22/12. 886. god. 25/2. 887. god.

Prilog				
Spisak kažnjenih učenika osnovne škole bačinske				
Redni broj	IME I PREZIME	Kako je kažnjen?	ZAŠTO JE KAŽNJEN?	Dan mesec i god. kada je kažnjen
11.	Stanisav Milić	Opomenom Ukorom Stajanjem Stajanjem van klupe	Nepažnju Lenjost u nauci Nepažnju Nemir	28/10 886. god 11/12 886. god 21/2 887. god 28/4 887. god
12.	Dragomir Radojković	Opomenom Ukorom Stajanjem Zatvorom Zatvorom	Nepažnju " " " " " " Pravljenje nereda po školi Nepažnju Za lenjost u nauci	28/10 886. god 13/12 886. god 5/2 887. god 28/3 887. god 13/4 887. god
13.	Vladimir Simonović	Opomenom Ukor Stajanje Staj. van klupe	Nestašluk Nepažnju Nestašluk " " " " " "	3/11 886. god 12/1 887. god 25/2 887. god 6/5 887. god
14.	Mikailo Ivković star.	Opomenom Stajanjem Staj. van klupe Zatvor ¼ sat. zat.	Nestašluk " " " " " " Lenjost u nauci " " " " " " Nepažnju	7/11 886. god 10/12 886. god 6/2 887. god 13/3 887. god 25/4 887. god
16.	Dragomir Jakovljević	Opomenom Ukorom Stajanja Sta van klupe Zatvor	Nestašluk Nestašluk Nepažnju " " " " " " Nepažnju	10/11 886. god 21/1 887. god 5/3 887. god 16/4 887. god 27/5 887. god
23.	Radomir Jakovljević	Opomenom Ukorom Stajanjem ¼ sat zatv.	Nepažnju Nestašluk " " " " " " Za govor skarađni	24/11 886. god 17/2 887. god 27/3 887. god 9/6 887. god
...

U Bačini Dim. Josić revizor

(U sledećem broju treći nastavak feljtona: „O kaštigama učenika osnovnih škola“)

ОДРЖАНА ИЗБОРНА СКУПШТИНА НСПРВ

Јелена Зејак нова-стара председница Скупштине, Хаџи З.М.Ковач генерални секретар, а Ранко Хрњаз председник ИО
(Наставак са стр. 1)

НСПРВ је на Светски дан наставника, 5. октобар одржао и XI Редовну Скупштину Синдиката - изборну. Од 39 позвана делегата из све три војвођанске школске управе, позиву се одазвало чак 38.

Скупштина је отпочела поздравном речју председнице Скупштине Јелене Зејак, након чега је хор ОШ „Иво Лола Рибар“ Сомбор извео краћи музички програм. На предлог Извршног одбора Синдиката, изабрана су радна тела, те су тако у Радно председништво предложени, а затим и једногласно изабрани Јелена Зејак, Ранко Хрњаз, Хаџи Здравко М. Ковач, Олгица Протић и Мирољуб Бјелетић. За записничара изабран је Мирољуб Бјелетић из Сомбора, а за овериваче записника Отилија Чешљар Киш из Суботице и Олгица Протић из Зрењанина. У састав Верификационе комисије ушли су Софија Мандарић из Сомбора, Олгица Лукач из Вршца и Љубица Рељин из Новог Сада, а у састав Изборне комисије ушле су Драгана Укић из Сомбора, Тијана Млађеновић из Новог Сада и Александра Биберџић из Зрењанина.

Уследило је обраћање гостију и додела признања за нашу дугогодишњу синдикалну активисткињу и повереницу за ШУ Нови Сад, г-ђу Љубицу Рељин, која ових дана завршава своју просветарску каријеру и одлази у заслужену пензију. Уз подсећање на све што смо заједно прегрмели у последње 23 године од почетних корака нашег Синдиката до ових, када је Синдикат незаобилазан социјални партнер свакој власти и репрезентативна организација на свим нивоима, проф. Ковач је колегиници Рељин уручио уметничку слику, а честиткама су се придружили и чланови Радног председништва и делегати који су колегиници Љубици пожелели свако добро и срећу у пензионерским данима.

Након што је Верификациона комисија констатовала да постоји готово апсолутни кворум, Скупштина је једногласно усвојила Пословник о раду Скупштине и допуну дневног реда тачком: „Усвајање програмских докумената“ (Програмских циљева и задатака, Плана рада НСПРВ у наредном четворогодишњем периоду и Резолуцијом XI Скупштине). Потом се приступило реализацији дневног реда, тако да је Извештај о раду у претходном четворогодишњем периоду поднео писмено Ранко Хрњаз, председник Извршног одбора, а усмено образложио Здравко Ковач, генерални секретар. Након краће расправе, овај Извештај је усвојен једногласно, чиме је потврђено да је Синдикат сво време био на правом курсу.

Извештај Надзорног одбора о материјално-финансијском пословању за мандатни период у писменој форми поднео је Драгољуб Ђурић, председник Надзорног одбора, а усмено образложио проф. Ковач. Делегати Скупштине су једногласно усвојили и овај Извештај, али и подржали руководство Синдиката у намери да изврши рационализацију дела нефинансијских трошкова, како би се у будуће извршио баланс између приходне и расходне стране.

Затим се на дневном реду нашао писмени Извештај о раду Статутарног одбора, који су образложили председник Статутарног одбора Јован Вицаи и Хаџи Здравко Ковач, генерални секретар. И овај извештај усвојен је једногласно.

Последњи од извештаја који су се нашли на дневном реду био је Извештај о раду ССФ за претходне две године. У Извештају се констатује жива активност – чак 22 седнице за две године, просечна позајмица је била нешто већа од 19.000 динара, а исплаћено је готово 200 позајмица у те две године у укупном износу од готово 4 милиона динара. Сем тога, исплаћено је 17 отпремнина за одлазак у пензију и једна отпремнина за случај проглашења корисника ССФ технолошким вишком. ССФ има два орочена депозита у износу од сса 2,5 милиона динара и обртних средстава на дан 01.10. нешто више од 500.000 динара. У поменутом периоду донет је нови Правилник о коришћењу средстава ССФ и уведена је административна забрана за кориснике средстава Фонда. Извештај је поднео у писменој форми и усмено образложио председник Управног одбора Мирољуб Бјелетић, који је нагласио да је неопходно проширити ССФ, чиме би се отворила могућност и већих износа позајмица него што је то данашњи лимит од 25.000 динара. Након краће дискусије, и овај извештај усвојен је једногласно.

Уследило давање разрешнице члановима органа НСПРВ у мандату, а затим се прешло на избор и именовање органа Синдиката. Предлог за председника Скупштине НСПРВ поднео је, у име Радног председништва, Здравко Ковач, који је образложио предлог да и у будућем мандатном пе-

риоду ову функцију обавља колегиница Јелена Зејак из Суботице. Да је колегиница Зејак добро обављала ову функцију у претходном периоду, потврдили су и делегати Скупштине који су једногласно били за овај предлог.

У складу са новим бројем чланова Извршног одбора, за чланове Извршног одбора предложени су на регионалним скупштинама изабрани представници школских управа: Ранко Хрњаз, Златко Марков, Олгица Протић, Бранко Мрзић и Олгица Лукач (сви из ШУ Зрењанин), Хаџи Здравко М. Ковач, Мирољуб Бјелетић, Софија Мандарић, Роланд Вучинић, Јелена Зејак и Отилија Чешљар Киш (сви из ШУ Сомбор) и Светлана Продановић (ШУ Нови Сад). Како се ради о верификацији већ изабраних чланова

Извршног одбора, делегати Скупштине су једногласно потврдили избор регионалних скупштина и напред наведене колеге су на тај начин постале чланови руководства Синдиката.

У истој процедури верификовани су мандати чланова и заменика чланова Надзорног одбора, па су за чланове Надзорног одбора изабрани: Владимир Стојин (ШУ Зрењанин), Ирена Јовановић Каса и Гордана Баста Молнар (ШУ Сомбор), а за њихове замене Тешана Аћин и Ференц Шмит (ШУ Зрењанин) и Драгољуб Ђурић (ШУ Сомбор).

Уследила је кандидатура и избор чланова и заменика чланова Статутарног одбора. Образложени предлог Радног Председништва, а на основу претходно извршених избора и кандидатуре од стране координационих одбора школских управа, једногласно су потврдили делегати XI Скупштине, те су за чланове Статутарног одбора изабрани: Доротеја Рудић, Томислав Дрвар и Јелена Чекић (ШУ Сомбор) и Ласло Добо и Тања Рођенков (ШУ Зрењанин), а за замене чланова Сандра Плавшић и Дамир Шимунов (ШУ Сомбор), те Борко Божовић, Смиљка Патаки и Жужана Кабок (ШУ Зрењанин).

У наредном периоду средствима ССФ управљаће нови Управни одбор у саставу: Мирољуб Бјелетић, Весна Крстић и Гордана Баста Молнар, сви из ШУ Сомбор, пошто је Скупштина проценила да је из техничких разлога најцелесходније да сви представници буду из ШУ Сомбор, због смањења трошкова састанка и живе активности Фонда, а и због чињенице да се послови везани за књиговодство и материјално пословање воде у генералној

Испуњавајући законске обавезе, Скупштина је за наредни мандат именovala и благајника и ликвидатора, па ће у наредном периоду послове благајника обављати Драгана Укић, технички секретар НСПРВ из Сомбора, а послове ликвидатора Софија Мандарић, такође из Сомбора.

У наставку ове тачке дневног реда извршен је реизбор представника НСПРВ у СрпС-у. Потврђивањем и верификовањем избора чланова и замена чланова Статутарног одбора исцрпљена је и ова, десета тачка дневног реда, па се прешло на усвајање програмских докумената.

Након усвајања Програмских циљева и задатака, генерални секретар НСПРВ, проф. Ковач је делегатима Скупштине представио предлог Плана рада за наредни, четворогодишњи период.

Као последњи од програмских докумената, делегати XI Скупштине усвојили су предлог Резолуције у којој су нагласили потребу за остваривањем циљева „Образовања за све“, као кључа економског и социјалног развоја друштва и најбржег излаза из сиромаштва, беде и заостајања, те већим обухватом смештаја у предшколским установама и установама ученичког и студентског стандарда, као и потребом обезбеђивања бесплатних учебника за све ученике у основним школама. И у декларацију су делегати Скупштине једногласно усвојили и на тај начин исцрпели већину дневног реда, пошто је уследила тачка: „Текућа питања“, у којој су дати одређени одговори на питање делегата везана за свакодневне активности. У оквиру те тачке, Скупштина је расправљала о Споразуму о приступању СПРВ СрпС-у и након дискусије одбила да се ратификује тај Споразум, јер је у супротности са Статутом НСПРВ. Скупштина је обавезала представнике у органима СрпС-а да питање Споразума поставе на дневни ред и да заступају став да се морају поштовати статутарне одредбе НСПРВ и СрпС и да се за будуће синдикалне интеграције морају дефинисати јасно утврђена правила по којима нове организације могу приступити СрпС-у, поштујући права која припадају оснивачима СрпС-а.

(Комплетан извештај можете преузети са наше сајта)

Take a stand for teachers!

ZAJEDNIČKA IZJAVA POVODOM SVETSKOG DANA UČITELJA 5. OKTOBAR 2012. GODINE

(Nastavak sa str. 1)

Na ovogodišnji Svetski dan učitelja zauzimamo se za nastavnike. Nastavnici su osnova dobrih škola, a dobre škole su stubovi zdravog i demokratskog društva. Nastavnici su ključ za postizanje ciljeva „Obrazovanje za sve“.

Procena je da je potrebno još 1,7 miliona nastavnika u svetu da bi se dostigao cilj Jedinstveno osnovno obrazovanje do 2015. godine. Pored angažovanja novih nastavnika potrebno je i nastaviti rad na poboljšanju kvalitetne nastave i učenja. Vlade bi trebalo da ubrzaju i omoguću nastavnicima bolje šanse za obuke i kontinuirani profesionalni razvoj, koji je zasnovan na odgovarajućim kvalifikacijama. Angažovanje predanih i kreativnih nastavnika zahteva i profesionalnu autonomiju i ravnopravnost.

Nastavnicima je potrebna podrška u njihovim ispunjavanjima obaveza prema đacima i njihov glas mora da čuju školske vlasti, obrazovni sistemi i državni autoriteti. Plate nastavnika treba da se objektivno dodeljuju kao što su i nagrađivanja bitna za ovu profesiju, ali i odgovornost svakog nastavnika pojedinačno.

Nastavnici zauzvrat moraju da budu odgovorni i prema učenicima i društvu. Ova profesija zahteva da budu osmišljeni kodeksi za razvoj karijere nastavnika zasnovanih na najvišim etičkim i profesionalnim standardima i da budu usmereni na cilj da je podučavanje za sve učenike efikasno i ravnopravno.

Svetski dan učitelja je šansa da se da priznanje ženama i muškarcima koji nas inspirišu, ohrabruju i neguju. Na ovaj dan pozivamo na osmišljavanje i podršku nastavnicima, adekvatnim obukama za nastavnike i obezbeđivanju prava nastavnika. Moramo da prekinemo začarani krug opadanja profesionalnih uslova kako bismo poboljšali kvalitetno učenje za sve. Svet očekuje mnogo od nastavnika – a ovi, opet, očekuju mnogo od nas.

Ovaj Svetski dan učitelja je šansa da se zauzmemo za nastavnike.

Irina Bokova, generalni direktor UNESCO

Gaj Rajder, generalni direktor ILO

Helen Klark, administrator razvojnog programa UN

Antoni Lejk, izvršni direktor UNICEF

Fred van Leven, generalni sekretar EI

Fred Van Leven: **BUDUĆNOST ZAVISI OD PODRŠKE NASTAVNICIMA**

„Biti nastavnik znači biti deo jednog od najčasnijih i najkorisnijih zanimanja. Kao što je jedan naš kolega lepo rekao: „Kad se neiskorišten potencijal deteta sretno sa kreativnošću učitelja događa se čudo“. Da, čudo. I reći ću vam da, od 60 miliona učitelja na ovoj planeti, većina često doživljava to čudo. Može se reći da je to izvor naše strasti“ poručio je, uoči 5. oktobra - Svetskog dana nastavnika, prosvetnim delatnicima širom sveta Fred Van Leven generalni sekretar Internacionale obrazovanja (EI).

„Ipak, aktuelna rasprava o tome šta je nastava je sužena na čisto merenje ishoda, što je uglavnom ograničeno na ono što je moguće oceniti nizom stavki. I učitelji su odgovorni za rezultate. Vreme provedeno radeći nešto osim toga se smatra nebitnim i beznačajnim“ kaže Leven.

„Mnoge kolege koje su pristupile podučavanju da bi promenili živote dece i stvorili školovane zajednice napuštaju profesiju, jer je na previše načina pretvorena u „industriju“, zasnovanu na kontroli, sankcijama i popustljivosti“

1. Poboljšati brigu o deci i omogućiti uključivanje dece u ranom detinjstvu u obrazovni sistem
2. Obezbediti potpuno besplatan pristup kvalitetnom osnovnom obrazovanju
3. Promovisati učenje i životne sposobnosti mladih i odraslih
4. Dostići nivo od 50% pismenosti odraslih
5. Dostići rodni paritet do 2005. i rodnu ravnopravnost u obrazovanju do 2015.
6. Poboljšati sve aspekte kvalitetnog obrazovanja.

(„Obrazovanje za sve“- Svetski obrazovni forum, Dakar 2000. godine)

2. Obezbediti univerzalno osnovno obrazovanje
3. Ujednačiti obuhvat dečaka i devojčica na svim obrazovnim nivoima do 2015. godine (Milenijumska deklaracija, Njujork 2000. god)

rekao je on u prigodnom video klipu dostavljenom sindikatima u povodu Svetskog dana učitelja.

„Stalno slušamo: „Učitelji su važni.“ Slažemo se. Rečeno nam je - toliko važni da se posebna pažnja treba posvetiti dovođenju najboljih i najpametnijih u škole kojima su i najpotrebniji. Opet, mi se apsolutno slažemo. Ali, postoji veliki jaz između onoga što naši politički čelnici kažu i surove stvarnosti autonomije učitelja; ograničavanja profesionalne slobode, naširoko zanemarenih njihovih prava“ kaže generalni sekretar EI.

„Druga surova realnost je da milioni učitelja u zemljama sa niskim BDP još uvek žive ispod granice siromaštva; ne mogu preživeti bez prihvatanja drugog ili čak trećeg posla“ konstatuje Van Leven i upozorava da „samo nekoliko godina pre ruka koji ističe 2015. godine, još uvek imamo 60 miliona dece koja nemaju ni osnovno obrazovanje i najmanje tri puta više mladih bez srednjeg obrazovanja. Potrebni su milioni novih i stručnih učitelja da ova deca ne bi bila samo „usklađena i čuvana“. Ta potreba takođe postoji u zemljama OECD-a, gde i dalje raste pritisak na učitelje da pruže visok kvalitet „usluge“ obrazovanja“.

Stoga „Na ovaj Svetski dan učitelja moramo podržati učitelje“ podseća Fred Van Leven i konstatuje da „sada više nego ikad učiteljima treba podrška zajednica kojima služe. Budućnost naše profesije, naših škola i naših učenika zavisi od te podrške“ kaže on.

Staničkov: NSPRV - sindikat izuzetne akcije

„Naravno da je ovo jedna prilika u kojoj treba da gledamo analitički, ali i da gledamo u budućnost i da, pre svega, zahvalimo svim učiteljima na dosadašnjim rezultatima i samopregornom radu. Ja bih svakako ukazao i na jednu činjenicu – da je ovaj Sindikat, koji ima izuzetno kvalitetne akcije i posvećuje posebnu pažnju materijalnom položaju radnika u obrazovanju, zaista zaslužan da se taj položaj koliko-toliko popravio u onom jednom periodu, ali da je utoliko zadatak veći da položaj, pre svega uslovi rada i svega onoga što se u školama dešava, treba da ide uzlaznom, a ne silaznom putanjom. U tom pogledu, ja se zaista ovom sindikatu zahvaljujem, a svim prosvetnim radnicima čestitam ovaj praznik“ rekao je Borislav Staničkov, načelnik ŠU Sombor.

PODRŽI UČITELJE

Učitelj? Zahtevan, odgovoran, human posao. Kako je to biti učitelj?

Oduvek sam bio na strani učenika, mislio kako je nama puno, puno teže nego njima. A onda sam otkrio „toplu vodu“. Koliko praznih glava! Kako uliti znanje u njih? Kako sa nemirima, nevaspitanima, hiperaktivnima, hendikepiranima, čudnima, povučenima, stidljivima, siromašnima, bogatima, moćnima, običnima... Zar je moguće da su uvek raspoloženi, nasmejani, duhoviti, britki, prisebni... Imaju li svojih problema? Znam, nisu zadovoljni koliko su plaćeni. To znam iz medija; na njima to nikad nisam primetio. A prezahtevni roditelji koji za sve krive učitelja? Osećam ja jako dobro da su učitelji predani, odgovorni prema svom poslu, a to je zato što uprkos svemu vole i cene svoj posao. Hvala mojim dobrim učiteljima na trudu, snazi, istrajnosti, ljubavi, želji da me celog života služi znanje stečeno u školi!

Damjan Plavšić VI₁
OŠ „A. Mrazović“ Sombor
mentorka: Suzana Sekulić

ПОДРЖИ УЧИТЕЉЕ

Проходаш, проговориш, па на ноге устанеш.
Од јаслица, вртића стално нова сазнања стичеш.
Другарством, игром, маштовитим мозгом
Родитеље своје чиниш важним, поносним.
Живот те онда третира у Д-молу, додељује нову ролу
И – радозналца младог пошаље у школу.

Учитеље слушај, поштуј, свашта испитуј,
 Читањем, рачунањем, постаћеш паметан, знај!
 И прошируј своје знање као најлепше певање,
 Тако ћеш учитељу узвратити радовање.
 Енциклопедија свака нек' ти буде играрија,
 Љубав према књизи као биљку заливај.
 Армија мудрих ђака, сваком је учитељу најмилија!

Немања Раговановић VI,
 ОШ „А. Мразовић“ Сомбор
 менторка: Сузана Секулић

УЗ 5. ОКТОБАР – СВЕТСКИ ДАН НАСТАВНИКА

„Подржимо наставнике“

- **Свет: Аларм за узбуну – неписмен сваки пети**
- **Србија - неписмен сваки други, а власт по оној народној „село гори, а баба се чешља“**

Светски дан наставника обележава се од 1994. године сваког 5. октобра. То је значајан дан у календару читаве образовне заједнице. Обележава се широм света и значајан је као могућност да се слави просветна професија и пружи подршка наставницима у напорима да оспособе људе за изградњу бољег света.

Тема овогодишњег Светског дана наставника је: „Подржимо наставнике“. Свим главним чиниоцима у просвети јасна је кључна улога наставника у преображају живота ученика на свим нивоима образовања. Тај дан биће и прилика да се размисли о тешком економском и социјалном контексту у којем наставници раде, али и да се нађу начини да им се унапреде професионални статус и радни услови. Основно питање је, како побољшати статус наставника? Тиме ће се бавити и учесници седнице Комитета експерата МОР (ИЛО) и УНЕСКО, која ће, од 8. до 12. октобра, бити одржана у Женеви. Они ће анализирати примену Препорука, које се односе на наставничко особље. Две главне препоруке дефинишу међународне стандарде за наставничку професију: Препорука, која се односи на статус наставника (1966) и Препорука о статусу наставничког особља у високом образовању (1997).

Владе широм света само декларативно подржавају вредности и принципе из тих препорука, јер у стварности не показују поштовање за права и примену политике у складу са њима. Зато је изузетно важно да Комитет експерата надгледа примену препорука и одлучује о повредама права наставника. Комитет ће испитати извештаје о примени препорука и налазе упутити одговарајућим представницима власти, како би могли предузети одговарајуће акције. Интернационала образовања ће искористити обележавање 5. октобра и седницу Комитета експерата за истацање стања наставничке професије и образовања широм света, али и како би позвала на хитно корективну и проактивну акцију. Тим поводом генерални секретар Интернационале образовања Фред ван Левен истиче да „наставници имају кључну улогу у постизању циљева глобалне акције „Образовање за све“ до 2015. године, јер васпитавају будуће генерације и тиме обезбеђују одрживи развој друштва...“ „Високо обучени, професионално квалификовани и мотивисани наставници, који раде у окружењу које их подржава и са добрим ресурсима, могу да обезбеде квалитетно образовање младима и одраслима“, каже Ван Левен.

У свету 775 милиона неписмених, већина жене

У свету данас има 775 милиона неписмених људи, који не знају ни да читају ни да пишу, упозорила је организација Уједињених нација за образовање, науку и културу (UNESCO). Жене чине већину неписмених, скоро две трећине. Највише неписмених живи у јужној и источној Азији и у Африци. У извештају поводом Међународног дана писмености, 8. септембра, UNESCO процењује да су оружани сукоби главни разлог за велики број неписмених у свету пошто се у рату, како наводи та организација, новац издваја за одбрану, а не за образовање и јер сукоби доводе до сиромаштва и уништавања инфраструктуре. Што се Европе тиче, сваки пети становник ЕУ не влада довољном вештином писања и читања потребном за свакодневни живот, показала је нова студија урађена за Европску комисију. У студији се наводи да 20 одсто становника ЕУ не поседује основне писмености и да то треба да буде „сигнал за узбуну“.

Писменост данас подразумева:

- прозну писменост, односно разумевање и коришћење информација добијених из текстова
- документациону писменост, односно разумевање и коришћење информација које се налазе у различитим формуларима и
- квантитативну писменост, односно разумевање нпр. извештаја о стању на рачуну у банци, одређивању и израчунавању пореза, камата и сл.
- Mass Self Communication (MSC) писменост (нова или информатичка писменост) подразумева оперативно знање у коришћењу интернета и комуникацију мобилним телефоном.

Стратегија образовања

У Предлогу стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године пише да се наставници сматрају кључним актерима образовног процеса, реформских промена и да су најважнији у обезбеђивању квалитетног образовања. Зато је предложен низ мера за њихову бољу припрему за рад у образовању, затим, низ додатних обавеза и одговорности за успешно одвијање сложеног образовног процеса. Једино нису предвиђени подстицаји за успешне, нити систем наградовања и награда, а то читав систем обавеза чини смисленим у очима наставника и ученика. Нема предлога како ће квалитет бити награђен, како ће се добри наставници задржати у образовању и како ће успешно одлучити одлуком (а не силом неприлика) са вољом и радним еланом остати да ради у образовном систему.

Србија: Неписмен сваки други

Што се тиче наше земље, у Србији је 1.350.000 неписмених (оних који немају ни основну школу), док је функционално неписмених половина грађана. Стопа неписмености је и даље изузетно висока и износи 3,5%, (поређења ради, ова стопа је у земљама Европске уније 1,3%), а највиша је у јужној и источној Србији, где су, поред младих, угрожени и одрасли, и то углавном жене изнад 50 година.

Наставници разочарани реформама

Најновије истраживање Института за педагошку истраживања у којем је 1.800 наставника из 150 школа оцењивало креирање и спровођење образовних политика кроз три образовне реформе у протеклим десет година, показује да су наставници недовољно искористена снага у нашем образовању. Већина признаје разочараност реформама и изневерена очекивања. Супротно готово увређеном мишљењу, наставници су задовољни својим послом и отворени за промене. Оно чиме нису задовољни је, поред лошег материјалног положаја на који се не може много утицати, недовољна укљученост у промене.

Наставници желе да буду укључени у креирање реформи, јер је њихово искуство из свакодневног рада неискористан извор многих (остваривих) идеја. Они су ти који из учioniце могу најбоље да сагледају где су главни проблеми и предложене решења. Према истраживању, наставници се осећају искљученим из покренутих реформи, а имају много да кажу и могу много да допринесу бољем успеху реформи. Уосталом, без њиховог ангажовања ниједна реформа не може да буде успешно спроведена. Такође, наставници сматрају да друштво и држава немају одговарајући однос према образовању. Оно је на маргини приоритета. Издавања за образовање су и даље сувише мала, а честе промене у политици изражавају дисконтинуитет реформи, њихово недовољно организовање и осмишљеност. Наравно, примања наставници сматрају недовољним, али више од тога их оптерећује све више административног рада у којем готово да се губи суштина образовног процеса. Највише им смета што системски није предвиђено препознавање и признавање квалитетног рада, као ни његово додатно награђивање. Наставници су експлицитно подвукли мобу за награђивањем квалитетног рада и санкционисањем лошег. Без обзира на изражену критичност (која одражава и меру одговорности у односу на посао који раде), више од 95 одсто изражава спремност да и даље раде на себи, да се усавршавају и да унапређују наставу ради квалитетнијег образовања ђака. Наставници су, упркос свему, задовољни својим послом. По свему судећи, они су снага на коју се у променама заиста може рачунати. Али, спремност на промене треба неговати и то је оно што доносиоци одлука треба да имају у виду.

Угледно занимање

У Истраживању, као делу пројекта о утицају економске кризе на образовање у руралним и приградским школама у четири земље, поред заједничких питања за све, додатно су питани наставници 15 школа да оцене углед занимања; какав значај има за друштво, какав углед му друштво придаје и какав углед ово часно занимање има у њиховим очима? Наставници су свесни значаја професије и образовања за друштво, али сматрају да им друштво не придаје потребан значај. Но, у њиховим очима то је и даље угледно занимање. Критичност у односу на понашање државе према образовању, недовољна брига читавог друштва за делатност на чијим резултатима почива будућност сваког друштва, изражена је, такође, и у овом истраживању. Али би више од 95 посто наставника поново изабрало просвету. Дакле, у просвету мало ко случајно залута, то је избор из љубави према деци, према професији и мисији коју образовање има у сваком друштву. Зато и не могу бити вишак они који треба да подигну низак образовни ниво становништва наше земље. Не могу бити плаћени недопустиво мало, и не може се све лоше у друштву приписивати њима.

„Управо стога се, у име свих учитеља, наставника, професора... придружујемо заједничкој акцији и безрезервно подржавамо све наставнике рекао је у својој беседи проф. Хаши Здравко М. Ковач, раванградски учитељ и генерални секретар НСПРВ (и СрпС), који је овом приликом свим судионицима образовног процеса пожелео срећан празник.

PRVA NAGRADA

Podržimo nastavnike

Svi smo jedva čekali dan ekskurzije. Mi sedmci koji ćemo putovati sa osmacima, maturantima. To je bio stvarno važan događaj. Dogovori su odavno bili u toku, ko, gde, sa kim, kako? Sve je dogovoreno u sitnicama, od toga koja garderoba se nosi, do toga koja muzika se sluša. Ponegde je neko tajno razgovarao o poboljšanju raspoloženja uz pomoć neke flaše piva ili vinjaka. Znali smo da je to tema o kojoj se ne sme ni razmišljati, ali to je bila matura ekskurzija naših osmaka. Zar da se ne rastanemo u najboljem raspoloženju.

Pošto smo izuzetno dobro upoznati sa time da se ne sme nositi ni konzimirati alkohol, isto tako smo znali da je naš prtljag lična stvar i da nastavnici neće baš pregledati kofere i torbe. To je bila dobra prilika da se nešto prokrijumčari.

Put je počeo veselo i uz pesmu. Kada smo stigli na određište, rasporedili smo se po hotelskim sobama. Zujalo je kao u košnici. Odmah smo svi obišli sve sobe da vidimo ko je gde. Sa nama su bili 4 omiljena nastavnika u školi, mladi, kul i savremeni nastavnici koji su nam bili uzor, i koji su se ponekad spuštali na naš nivo, samo da bismo se bolje sporazumeli.

I tako, žurka u hotelu je počela. Sve je bilo super, druženje, pesma, ples... Kada je došlo vreme da se razidemo u svoje sobe nastavnici su nas okupili da se dogovorimo za sutrašnji dan. Posle doručka, plan je bio obilazak znamenitosti u gradu. Zamolili su nas da sada idemo na spavanje, kako bismo sutra na vreme počeli raspored. Mi smo naravno poslušno klimali glavama i treptali okicama u znak odobravanja. Čim smo se razišli u sobe, mir je bio 15 minuta, a onda su počeli da zvone mobilni telefoni. Nastavnici su znali sa kime imaju posla pa su nas pustili da se skupimo u dve sobe, i počnemo drugu žurku. Tada su upali i uhvatili nas na delu, ali nisu videli da smo mi doneli alkohol, o kome smo toliko mnogo pričali i pre i za vreme putovanja sa njima. „Dobro, sad smo vas uhvatili, lepo smo se dogovorili da se ide na spavanje, a vi žurka. Brzo razlaz, inače nećemo više ovako lepo razgovarati. Nemojte da iskorištavate to što smo se do sad tako lepo družili i bez problema. Mi smo ipak tu da pazimo i vodimo računa o vama. Nemojte da dođemo u neke neprijatne situacije.“ „Dooobro... složili smo se sa njima da je sad stvarno vreme za spavanje. Ali... naravno da uvek postoji ono ali... Otišli smo mi u sobe i pritajili se na sat vremena, a onda smo ponovo počeli da se dogovaramo mobilnim telefonima gde je sastanak.

Neki su u svojim sobama već popili pokoje pivo ili konjak, vinjak radi boljeg raspoloženja. Krenuli smo kao špijuni po hodnicima hotela. Kako smo se gurkali i smejujili, jedan drug se sapleo na stepeništu i pao. Počeo je glasno da jauče. Nastavnici su dotrčali i imali šta da vide. Mi svi u hodniku, uhvaćeni na delu. Sada nije bilo nazad. Pozvana je hitna pomoć i druga su odvezli u bolnicu pošto je noga bila slomljena i to ne baš mali prelom. Ujutru smo svi pokunjeno spakovali kofere i krenuli kući. Naš drug nije mogao da putuje pošto je ostao u bolnici.

Kada smo se vratili kući nastao je veliki problem. Gde su bili nastavnici kada smo mi lumpovali po hotelu. Roditelji našeg druga su bili izuzetno besni na nastavnike, školu, direktora. Pretili su tužbom što je njihovo dete povređeno, ni kriv ni dužan. Počelo je da se priča da će nastavnici biti kažnjeni zbog svega što se dogodilo, jer nisu vodili računa o deci na ekskurziji. Niko nije znao da su oni nas te noći već jednom razjurili u sobe, i niko nije znao da smo pili alkohol. Neko manje, a neko više, uglavnom, svi smo bili u istom problemu. Sastali smo se da se dogovorimo kako da pomognemo našim nastavnicima. Svi smo se složili da moramo reći istinu. Otišli smo kod direktora i ispričali sve po redu kako je bilo. Od žurke u hotelu pa do kraja. Sve u vezi alkohola i o tome da nastavnici nisu bili neodgovorni jer smo mi bili glavni krivci. Nisu oni mogli da spavaju sa nama u sobama, da bi videli šta radimo.

Njihova odgovornost je svakako velika i teško je izaći na kraj sa toliko malih buntovnika koji jedva čekaju da prekrše pravila.

Sve je završeno na tome da smo svi bili kažnjeni ukorom direktora, a i nastavnici su ipak morali da snose deo naše krivice. Bilo nam je jako žao što smo ih doveli u tu situaciju jer su oni bili fer prema a nama, a mi smo im vratili na nimalo lep način.

Najvažnije je da shvatimo, da i kada su strogi, naši nastavnici nam žele samo dobro. Žele da nam pokažu da u životu nije sve jednostavno, da se pravila moraju poštovati, makar nama nekad deluju besmisleno. Pored naših roditelja, koji nas vaspitavaju i daju nam smernice za život, tu su i naši nastavnici koji imaju veliki udeo u našem vaspitanju, i zaslužuju naše poštovanje.

Jovana Mikić 8b
OŠ „22. oktobar“ Bački Monoštor
Mentor: Čurčić Branko

ДРУГА НАГРАДА

ПОДРЖИТЕ УЧИТЕЉЕ Ослободимо их дилема

Корака лака и осмеха блага,
а ипак са бригом у погледу,
надвијен над несигурном и дрхтавом руком
започиње, по ко зна који пут:

*пут до слова А,

*пут до броја 1,

*пут до дрвета зелена и бистра потока.

Чини се, сасвим је једноставно...

Да ли је то баш тако лако како се чини?

Под теретом мисли:

Шта ми ваља чинити?

Да ли ћу успети?

Ослободимо их дилема.

Будимо њихови сарадници.

Изградимо, заједно са њима, кућу знања.
И нека кућа знања, са њима, порасте до неба.

Растретимо њихова плећа како би и они,
пут, који су крчили, посули цвећем:

*до слова А

*до броја 1

*до дрвета зелена

*до бистра потока.

Дејана Ковач IV₅
Хемијско-медицинска школа, Вршац

ТРЕЋА НАГРАДА

Подржите учитеља

Почела је нова школска година. Табле су поново оживеле и исписане су новим задацима, цветићима, звездицама. Напољени сунђери и шарене креде, као војници, спремно чекају да их учитељи и ђаци троше, троше...

Када смо жељни знања, учитељи су ту да нам помогну, да нас покрену као неку машину, ка путу знања. Они су део нашег одељења, наше свакодневице. Није им лако.

Наша обавеза је да им пружимо подршку, да се трудимо, да помогнемо нашим учитељима у њиховом раду, залагању и напору, да нас подуче и науче како стећи знања, усвојити врлине позитивног схватања живота. Када учитељи уоче све што знамо, уместо и можемо, врло су поносни на нас. Али, и ми се поносимо својом учитељицом.

Много волим да видим своју учитељицу како је срећна и поносна на све нас. Посматрајући учитељицу пожелим да се и ја једног дана нађем на њеном месту, да преносим знања неким будућим покољењима.

Моја порука свој деци је да подржимо учитеље, да се њихов и наш рад издигне из сада суморне стварности и буде достојан позив и занат 21. века.

Анђела Мајијевић 3д
ОШ „Иво Лола Рибар“, Сомбор
Ментор: Ксенија Ујсаци

Likovni radovi

1. NAGRADA:

Dimitrije Simeunović, V, OŠ „Branko Radičević“ Stapar
Mentor: Tātjana Dimitrijević

2. NAGRADA:

Ljupka Gaković, VIIIa OŠ „Ivo Lola Ribar“ Sombor
Mentor: Sanja Medić

3. NAGRADA:

Aleksandra Veljović VIIa OŠ „Ivo Lola Ribar“ Sombor
Mentor: Sanja Medić

КОНКУРС „ПОДРЖИ УЧИТЕЉЕ“ АУТОРИМА НАЈБОЉИХ РАДОВА НАГРАДЕ

Ауторима најбољих радова у категорији ликовних и литерарних радова на конкурс „Подржи учитеље“, организованом у поводу Светског дана наставника, новчане и робне награде су уручили генерални секретар НСПРВ Хаџи Здравко М. Ковач, председник ИО НСПРВ Ранко Хрњаз и начелник ШУ Сомбор Борислав Станичковић. У категорији ликовних радова I награду добио је Димитрије Семеуновић, ученик V2 ОШ „Бранко Радичевић“ Стапар, II награду освојила је ученица Љупка Гаковић, VIIIа ОШ „Иво Лола Рибар“ Сомбор, а III награду Александра Вељовић VIIа ОШ „Иво Лола Рибар“ Сомбор. У категорији литерарних радова награде су додељене: Јовани Микић, VIIIб ОШ „22. октобар“ Бачки Моноштор (I награда), Дејани Ковач, IV5 Хемијско-медицинска школа Вршац (II награда) и Анђели Матијевић, IIIд ОШ „Иво Лола Рибар“ Сомбор (III награда).

OBRAZOVANJE – NAJVEĆI GUBITAŠ

Taj gubitak je zapravo nemerljiv, jer se ne završava na vratima škola

Piše: **Miljenko Dereta***

Kada bi 35 odsto proizvođa bilo kog preduzeća bilo felerično, s greškom, ono bi bankrotiralo. Osim ako nije javno preduzeće u Srbiji koje bi uprkos tako katastrofalnim rezultatima država spasavala radi očuvanja socijalnog mira. To je ono što nam se dešava kada je u pitanju obrazovni sistem.

Trideset pet odsto učenika koji završe osnovnu školu je funkcionalno nepismeno! To je zvanični podatak od koga je možda gori jedino onaj da u Srbiji živi više od 230.000 nepismenih, skoro jedan milion sa nezavršenom i 1.500.000 sa završenom samo osnovnom školom. Da podsetim, 35 odsto od onih koji su školu završili su funkcionalno nepismeni pa možda i ne mogu da pročitaju svedočanstva koja su dobili!

Obrazovni sistem je apsolutno najveći gubitaš u Srbiji. Taj gubitak je zapravo nemerljiv jer se ne završava na vratima osnovnih škola. Posledica te loše „proizvodnje“ je dugoročno pogubna po celo društvo jer uslovljava prirodu naše ekonomije i njen razvoj. Manjak kvalitetno obrazovanih „ljudskih resursa“ razlog je naše nemoći da uhvatimo priključak sa modernim tehnologijama ili, kako se to danas kaže, da „zadovoljimo potrebe tržišta“. Ja naravno ne mislim da obrazovni sistem treba da našu decu, učenike i studente, priprema za tržište. Treba da ih osposobi za život u kome je tržište samo jedan njegov deo.

Intenzivno razgovorom sa različitim učenicima u obrazovnom procesu. Nastavnici su svesni čorokakava u kome se nalaze. Oni koji kvalitetno i posvećeno obavljaju svoj posao ne dobijaju za to zaslužene nagrade već su izloženi podsmehu i opstrukciji svojih kolega. Jedno ispitivanje je pokazalo da samo 25 odsto nastavnika uspešno obavljaju svoj posao. Stručno usavršavanje služi da se sakupi propisani broj poena a novostecena znanja najčešće se uopšte ne primenjuju u nastavi. Zato još uvek u školama, a nažalost i na mnogim fakultetima, nema interaktivne nastave, dijaloga i kritičkog mišljenja, prava na grešku iz koje se najbolje uči.

Grupa mladih Roma koja je završila srednje stručne škole sa zavidujućim mirom i opravdanim prezirom prema sistemu opisivali su mi svoje školovanje. „Oce na za Roma je dvojka. Nastavnici nas uopšte nisu slušali. Jedinicu ne daju da ne bi bili optuženi za diskriminaciju a učio – ne učio, znao ili ne znao, više od dvojke ne dobijaš zato što si Rom.“

Nastavnici se žale da su poniženi, da više ne uživaju društveni ugled kao nekada. Pri tom smo upravo saznali da su direktori i profesori u 80 škola „lažirali“ rezultate maturalnih ispita! Niko nije otpušten zbog tog falsifikata. Samo su „strogo opomenuti“ budućom „strogom kontrolom“ od Ministarstva prosvete i nauke i Zavoda za vrednovanje obrazovanja i vaspitanja! Profesorima Pravnog fakulteta u Kragujevcu koji su pre nekoliko godina uhapšeni zbog primanja mita nikada nije suđeno, a onda se kobajagi skandalizujemo kada mladi čovek, da bi dobio stipendiju, falsifikuje ocene u svom indeksu. On samo pokazuje da je dobar đak koji ume da upotrebi vaspitanje koje je dobio od onih koji falsifikuju i da poštuje zakone kao pravnici koji su tražili mito.

Gubljenju društvenog ugleda „zaposlenih u prosveti“ doprinose i mnogobrojni sindikati koji zastupaju njihove interese jer su plate jedini interes zbog koga su do danas protestovali i štrajkovali. Ne sećam se da su ikada tražili poboljšanje uslova nastave ili stručno usavršavanje kako bi svojim učenicima i studentima ponudili znanja i veštine sa kojima će sebi obezbediti pristojan život. Mogu da se oplakdam da će i sledeća školska godina opet početi štrajkom, država će još jednom pristati na ucene da bi smirila i radnike u prosveti i roditelje, a učenici i studenti će trpeti štetu zbog koje će jednog dana iz škola izaći kao već pomenuti „proizvod s greškom“.

Ova kritika državnog nije zagovaranje privatnog obrazovanja kao što to čini Ministarstvo prosvete i nauke svojim poslednjim odlukama. Naprotiv. Ovo je još jedan poziv da se poboljšanje kvaliteta obrazovanja na svim nivoima postavi kao prvorazredni državni i nacionalni interes. U Srbiji obrazovanje to nije bilo a po onome što izbori najavljuju samo za retke će to i biti.

Država koja ne misli o obrazovanju ne misli o mladima. Država koja ne misli o mladima ne misli o svojoj budućnosti.

*izvršni direktor NVO „Građanske inicijative“, narodni poslanik

CEH

Piše: **Nenad Čaluković***

Brat od tetke predaje tehničko obrazovanje. Kuma matematiku, a kum fizičko vaspitanje. Supruga biologiju i hemiju, dok ostatak časova popunjava kao bibliotekarka. Sin je šef računovodstva, a snaja radi kao psiholog. Svatika je vaspitač. A ćerka starog svata predaje matematiku i ruski jezik.

Ako ste pomislili da je ovo neki vic, prevarili ste se. Ovo je nažalost priča po istinitom događaju direktora jedne škole u Srbiji. Očigledno i drskog i duhovitog, pošto ne krije da su svi zaposleni u školi njegovi rođaci, kumovi, prijatelji ili kućni prijatelji, ali tvrdi da su svi primljeni putem konkursa i po zakonu. I tu je glavni štos, jer ko će verovati običan svet

da slične „konkurse“ za čelne pozicije u javnim preduzećima i ostalim državnim ustanovama neće sprovesti nova vladajuća garnitura? Ko će poverovati u Dinkićevo departizaciju kada čuje sličan slučaj? Osim što će se možda u Vladi oko postavljenja u fotelje partijska pripadnost vrednovati možda nešto više od rođачke veze, ali biće to verovatno ključni kriterijumi.

Svakako da to nagrađivanje stranačkih poslušnika nije evropski standard, ali bilo bi iluzorno nabrajati sve fenomene koji se dešavaju isključivo u Srbiji, a nisu po merilima ostatka demokratskog sveta (dakle, ne računajući banana republike). Te prijateljske veze za dobijanje posla deluju donekle i banalno kao problem, odnosno na zahteve koje nam Brisel postavlja da bismo dobili ulaznicu za Evropsku uniju. Džaba deluju demantiji evropskog komesara Štefana Filea ili šefa

diplomacije Ivana Mrkića, kada je i vrapcima na grani jasno da je prvi čovek Evropskog parlamenta Martin Šulc izgovorio nešto što, pre svega, Berlin i Vašington traže, a to je da Beograd prizna Kosovo za članstvo u toj evropskoj porodici naroda. Mada je prijem u EU daleko, evropski činovnici opet nisu propustili priliku da nas iznerviraju.

Dačićeva vlada je pred bolnim izazovima. Pretpostavljam da je lider SPS-a očekivao da ga do zime čekaju teške odluke ili još teži ustupci oko Kosova i Metohije kada je preuzimao premijersku funkciju. Ovoj vladi će jednostavno doći na naplatu brojni računi iz prošlosti, ali ne samo od Cvetkovićeve vlade. Ti kosovski cehovi mahom datiraju odavno. Zato je nova vlast na velikom ispitju, pošto će osim tog nacionalnog pitanja morati da rešava čitav spektar najtežih ekonomskih pitanja. Kasa je prazna, i državi i većini građana. Pola od onih 100 dana novog vlasti je već iscurilo. Vučićeva hapšenja su za sada jedino vidljiva. Vreme je da svi ministri zasuču ruke.

*kolumnista lista „Press“

NEPISMENI SVUDA OKO NAS

Piše: **Jelena Čalija***

Stvaralaštvo nepismenih Srba svojevremeno je zanelo jednog učenog Nemca. Naša epska, narodna, usmena poezija očarala je Johana Volfgangova Getea. Međutim, da nije bilo bar nekog pismenog, poput Vuka Karadžića, nekog da te pesme i zapiše, ni Gete, ali ni današnji naraštaji ne bi znali kako je, u desetercima, stradala srpska vojska na Kosovu i koja je sve junaštva u istom stilu počinio Kraljević Marko.

I danas imamo zavidan korpus nepismenih, tačnije svaki šesti stanovnik Srbije, prema procenama, nema završenu ni osnovnu školu. S obzirom na to da je vreme epske poezije odavno prošlo, jedino što tim ljudima danas preostaje jeste da zadive svojom fizičkom snagom nekog gazdu Nemca ne bi li im dao neki posao negde u Frankfurtu, na primer.

Pravo na obrazovanje je zagarantovano Ustavom, ali ga ne ostvaruje čak 1,35 miliona građana Srbije, i to kada je u pitanju samo osnovna škola koja je zvanično i besplatna.

U školu se najčešće uopšte ne upisuju najsiromašniji, Romi, deca sa invaliditetom ili smetnjama u razvoju, ali sve više i deca iz seoskih sredina. Oni koji se upišu, najčešće napuštaju školske klupe zbog nemaštine, nemogućnosti da dođu do škole jer daleko stanuju, zato što već u školskom uzrastu počinju da rade... To su mališani

pred kojima zatvaramo oči i za koje još uvek nismo našli efikasno, sistemsko rešenje da završe makar osnovnu školu.

Država ulaže napore zajedno sa pojedinim lokalnim samoupravama: olakšava se upis dece bez dokumenata u školu, obezbeđuje prevoz, besplatni udžbenici, ali sve to i dalje prati neumoljivi podatak da se za obrazovanje izdvajaju nedopustivo malo novca iz republičkog budžeta. Bogatije opštine mogu sebi da priušte da kupe osnovcima i po dva kompleta udžbenika, ali one siromašne ne mogu da im obezbede ni da stignu do škole. Takva neravnomernost i neravnopravnost rađa se kada nema sistemskog i jedinstvenog rešenja.

Ali, nije reč samo o novcu. Kada ušetne u predrasudu da su nepismeni ljudi samo oni sa društvene margine – pogledajte malo oko sebe. Pogledajte autobusku stanicu na kojoj stoji natpis: Bolnica „Dragiša Miševića“, plavu tablu koja vas obaveštava da ste u ulici Viktora Iga. Obratite pažnju na fakultetski obrazovane ljude koji i dalje ispred svog prezimena pišu dr., dakako s tačkom, nesvesni da su se okitili skraćenicom od reči drugi/druga, a ne doktorskom titulom. Ne dajte da vas zavaraju ni novinari koji štampane medije zovu „novina“, ti će uskoro valjda i makaze da zovu makaza, a pantalone pantalonu. Nemojte da vam promakne vest da je na skup povodom dvadeset godina od smrti Borislava Pekića od 26 uglednih, mudrih glava koje pišu dubokoumne knjige i bistrre srpsku književnost, došlo svega dvoje. Nama, u stvari, Pekić i ne treba, mi smo potomci Milisava Lapovca, onog koji je uveravao kneza Miloša Obrenovića da bi zemlja mnogo bolje napredovala bez balasta zvanog pismeni ljudi.

*novinarica „Politike“

Мање ђака иде на веронауку

Уџбеници неприлагођени децем узрасту, вероучитељи који не испуњавају норму у васпитно-педагошком смислу, старе су бољке које прате веронауку у школама, а које још увек нису решене, изјавио је Танјугу верски аналитичар

Интересантно је и које су разлоге деца навела у одређивању за верску наставу. Најчешће је разлог да више сазнају о вери, затим то што су верници, да сазнају више о култури и традицији, да би постали «бољи људи», неретко је то уствари избор родитеља, а као разлог се наводи и: «због друштва» или у ретким случајевима, да би се избегло грађанско васпитање.

Мирко Ђорђевић. Он објашњава да је лоше за веронауку то што појединци покушавају преко образовног система да се наметну као верске и политичке вође, наводећи као пример муфтију Зукорлића, који је тражио од родитеља да не пуштају децу на верску наставу коју у школама држе вероучитељи по избору Исламске заједнице у Србији. Овакви, али и слични испади, додао је Ђорђевић, довели су до тога да се ученици све ређе одређују за веронауку. «Сетимо се само инцидента у Смедереву од пре неколико година где је ухапшен вероучитељ осумњичен за сексуално злостављање дедача, али и вероучитеља који је деци довео Кристијана Голубовића на предавање», подсетио је Ђорђевић. Он објашњава да верску наставу предају људи различитих професија са благословом епископа и да благослов није довољан да би неко био предавач у школи.

Универзитет у Новом Саду конкурисаће за Шангајску листу

У наредне три до пет година реално је да и Универзитет у Новом Саду уђе на Шангајску листу, међу 500 најбољих универзитета у свету, изјавио је Танјугу помоћник министра просвете задужен за научно-истраживачки рад Тибор Сабо. «После универзитета у Београду, који је ове године ушао на Шангајску листу, најближи пласману међу 500 најбољих у свету је Новосадски универзитет. Остали, државни и приватни универзитети, су још увек далеко», нагласио је Сабо. Листу 500 најбољих универзитета у свету сваке године објављује Шангајски универзитет Цао Тун, а основни критеријуми за рангирање је број Нобеловаца који су студирали или тренутно раде на одређеном универзитету, број објављених научних радова на СЦИ листи, цитираност радова, утицај на науку, утицај универзитета у региону.

Само два одсто светских универзитета на листи

Бивши ректор БУ Бранко Ковачевић, за чијег мандата је овај Универзитет ушао на листу 500 најбољих у свету, рекао је да је улазак на Шангајску листу ствар престижа, јер се на њој налази само два одсто светских универзитета. «Осим тога дипломе универзитета са ове листе се више вреднују у свету, а и повећавају се шансе за долазак страних студената», закључио је проф. Ковачевић.

За пласман на Шангајску листу Универзитет у Београду конкурисао је са око 1.600 објављених научних радова из 2010. године, док је универзитет у Новом Саду исте године објавио око 700 научних радова у часописима са СЦИ листе. «Мислим да је за пласман међу 500 најбољих довољно 1.200 до 1.300 радова, што значи да би Универзитет у Новом Саду морао готово да дуплира број објављених радова. То није немогуће ако се зна да је овај универзитет 2003. године објавио само 120 научних радова, а данас је тај број скоро шест пута већи», истакао је Сабо. Он је подсетио да управо због унапређења научно-истраживачког рада ресорно министарство још 2005. године увело систем финансирања по којем се награђују они који више раде и објављују научне радове. То је донело резултате, тако да је само на Универзитету у Београду број објављених радова повећан четири пута.

На Универзитету у Новом Саду кажу да ће формирати комисију која ће радити на његовој промоцији. Задатак комисије биће да утврди постојеће стање, а затим да се види где су могућа побољшања и шта треба променити. «Припрема Универзитета у Београду за Шангајску листу трајала је неколико година. Контактираћемо људе који су радили на промоцији БУ како бисмо знали на шта треба ставити акценат и како би се и Универзитет у Новом Саду нашао у друштву 500 најбољих», рекао је проректор за науку и међународну сарадњу Универзитета у Новом Саду Павле Секеруш.

Он је истакао да је предност БУ што има у свом саставу и 11 института који се баве искључиво научним радом и навео да је, рецимо, само научна продукција института у Винчи једнака научној продукцији Универзитета у Нишу. Секеруш је подсетио да је Универзитет у Новом Саду по свим ранг листама други у Србији, одмах иза БУ, и четврти међу бившим републикама, иза Загребачког, Љубљанског и Београдског.

Трећина ђака пуши дуван и пробала је дрогу

У средњим школама у Суботици трећина ђака пуши, исто толико је пробао неку врсту дроге, а чак 75 одсто њих узима алкохол, показало је истраживање Фондације за менталну хигијену «Експекто» које је објавио Интернет портал www.subotica.com. Како се наводи, ситуација у основним школама је боља, са дуваном и алкохолом «дружи» се око шест одсто ђака, а наркотике је пробало три одсто ученика, углавном осмог разреда. Ипак, школски педагози и психолози за овај портал оцењују да податке треба узети са резервом, јер многи ђаци нису желели да се искрено изјасне. «Да је слика много алармантнија, сведоче недавно одржане прославе матуре и друге забаве, где готово да није било ђака који у рукама није имао или флашу или цигарету», преноси портал. Стручњаке посебно забрињава што је највише конзумента алкохола и дроге међу пубертетлијама, који су, како наводе, несигурни, често искомплексирани или склони девијантном понашању. Корен проблема психолози проналазе у породици, јер већина корисника дроге или алкохола потиче из разведених бракова. «Број пушача се смањило и за то треба захвалити закону о забрани пушења, али је зато проценат деце која пију алкохол веома висок и упозоравајући», објашњава председница «Експекта» Ливија Јо Хорти. Према њеном мишљењу, то говори о тешкој ситуацији, у којој се омладина налази и мора се што пре нешто предузети. Психолог Тимеа Такач оценила је да је додатно забрињавајуће што се доња старосна граница корисника из године у годину помера наниже. «Као по правилу, прво се почиње са дуваном, потом долазе у контакт са марихуаном и алкохолом, да би убрзо млади прелазили на много јаче психоактивне супстанце», казала је психолог Тимеа Такач за суботички портал.

„Болоња“ на српски начин

Почела нова академска година. Студенти скрећу пажњу да се Болоњска декларација лоше примењује и да градиво није прилагођено моделу студирања. За 240.000 студената почела је нова академска година. Студенти, међутим, упозоравају на лошу примену Болоњске декларације. Највећи проблем је то што, кажу, градиво и даље није у потпуности прилагођено моделу студирања који се примењује већ неколико година. Реформа је дуг процес, ствари се мењају у ходу, подсећају надлежни. Према принципима студирања по Болоњи, за упис у наредну годину студија није пресудан број испита, већ освојених бодова. «Може се десити да је неко положио свега десет испита, а уписао четврту годину студирања. Сада би требало да неко ко расписује стипендију, не каже да расписује стипендију за студенте четврте године, пошто они, по закону, не би требало да постоје, већ да каже да расписује конкурс за студенте са 180, 200 бодова», каже Миша Живић из Студентске конференције универзитета Србије.

Студенти оспоравају и критеријуме по којима су бодовани поједини предмети. Болоњска декларација у пракси је само бледа слика онога што је на папиру, кажу студенти и траже поновно бодовање испита. Примена Болоњске декларације боља је и других универзитета у региону. Иако су у Европи подељена мишљења о том моделу студирања, ниједан универзитет који га је прихватио није од њега одустао.

Ваља прионути на посао

„Драги студенти, уважене колегинице и колеге. Данас почиње још једна школска година. Много је обавеза пред свима нама. Међутим, нема никог другог, осим нас, који ће те обавезе преузети на себе, али ни оних који ће у постигнутом уживати као ми, који ћемо те резултате остварити. Зато хајде, прионимо на посао. Нека нам је срећно и успешно!”, поручио је ректор Универзитета у Новом Саду проф. др Мирослав Весковић поводом почетка 2012/13. тзв. студентске године. Традиционално, на наставу прво креће најмлађа генерација, односно бруцоши, па су они били у центру пажње на факултетима и високим школама струковних студија у целој Србији, где су им добродошлицу на студије, на свечаном часу или свечаном пријему бруцоша (како где зову ову увертуру за студирање) пожелели ректори и декани, односно директори школа, професори, асистенти и њихове старије колеге студенти предекани, председници студентских парламената или организација.

Универзитет у Новом Саду у бројкама
 42.389 студената на 1. степену студија
 5.437 студената на 2. и 3. степену студија
 4.708 запослених
 3.430 наставника, сарадника и истраживача
 1.278 ненаставног особља

Започео је и нови трогодишњи мандатни период за челнике државних универзитета и факултета (од 1. октобра 2012. до 30. септембра 2015), па су неки ректори и декани са својим тимовима јуче начели први или други узастопни мандат, ако су поново освојили поверење. На Универзитету у Новом Саду у 2012/13. студирање започиње укупно 7.719 бруцоша, а највише их је на Факултету техничких наука – 1.757, а они су започели већ другу седмицу наставе (свечани пријем имали су 22. септембра).

ZARADE U VOJVODINI DALEKO ISPOD REPUBLIČKOG PROSEKA

• Najbolju zaradu u Vojvodini ostvarili Pančevci, najmanje zaposleni u Plandištu • I Pančevci kaskaju za Beograđanima • Zaposleni u Plandištu zarađivali upola manje od zaposlenih u Pančevu

Prosečna zarada (bruto) isplaćena u avgustu 2012. godine u Republici Srbiji iznosi 58.503 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u julu 2012. godine, nominalno je veća za 2,2%, a realno je veća za 0,6%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa (neto) isplaćena u avgustu 2012. godine u Republici Srbiji iznosi 42.122 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u julu 2012. godine, nominalno je veća za 2,3%, a realno je veća za 0,7%.

Prosečna neto plata u Vojvodini i dalje je niža od republičkog proseka, a razlike između pojedinih opština su drastične. Ovo je, u najkraćem, avgustovska slika zarada oko 450.000 zaposlenih, od nešto manje od dva miliona stanovnika, koliko ih, po poslednjem popisu, ima Pokrajina.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, prosečna neto plata u, kako to vole da kažu stratezi njenog ekonomskog razvoja, „lokomotivi ekonomskog razvoja Srbije“, u avgustu je, naime, iznosila tačno 40.979 dinara, što je za oko tri odsto manje od prosečne zarade u istom mesecu na nivou cele Srbije (42.122 dinara). To je, uzgred, za čak petinu manje od prosečne zarade u regionu Beograda (51.107).

Od prosečne avgustovske zarade u beogradskom regionu slabija je i najbolja zarada u Vojvodini. Reč je o onome što su u avgustu primali zaposleni Pančev-

Period avgust 2012/avgust 2011. godine

Prosečna zarada isplaćena u avgustu 2012. godine u Republici Srbiji, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u avgustu 2011. godine, nominalno je veća za 9,8%, a realno je veća za 1,8%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u avgustu 2012. godine u Republici Srbiji, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u avgustu 2011. godine, nominalno je veća za 9,7%, a realno je veća za 1,7%.

Period januar-avgust 2012/ januar-avgust 2011. god.

Prosečna zarada isplaćena u periodu januar-avgust 2012. godine u Republici Srbiji, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar-avgust 2011. godine, nominalno je veća za 9,6%, a realno je veća za 4,4%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u periodu januar-avgust 2012. godine u Republici Srbiji, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar-avgust 2011. godine, nominalno je veća za 9,7%, a realno je veća za 4,5%.

ci. U drugom po veličini gradu u Vojvodini (posle Novog Sada), prosečna avgustovska plata je, naime, iznosila 48.263 dinara. U samom vrhu listi opština, odnosno, gradova sa visokim prosečnim zaradama su i Vršac (48.134) i Novi Sad (47.268 dinara).

U Pančevu su zabeležene i ubedljivo najniže prosečne zarade. Zaposleni u obližnjem Plandištu su, naime, u tom mesecu u proseku zarađivali tek 26.610 dinara, dakle, gotovo upola manje od zaposlenih u Pančevu, i najmanje u celoj pokrajini. Tek nešto malo deblja bila je prosečna kovertura u takođe južnobanatskoj opštini Kovačici (26.905 dinara), a među opštinama sa najnižim prosečnim zaradama su i Ada (30.664) i Sremski Karlovci (31.089).

Koncentracija prerade nafte, u kojoj prosečna mesečna neto zarada premašuje čak 110.000 dinara, kao u Pančevu, ili farmaceutske industrije, u kojoj se u nas, u proseku, mesečno zarađuje više od 90.000, kao u Vršcu, razlog su što ti gradovi imaju i najveće plate.

Kad je pak reč o prosečnim avgustovskim zaradama po vojvodanskom upravnom okrugu, mada uočljive, razlike ipak nisu toliko drastične. Najveća je bila u Južnobačkom (44.345), a slede Južnobanatski (43.877), Srednjobanatski (38.496), Severnjobanatski (37.712), Severnobački (37.574), Zapadnobački (37.245) i, najzad, Sremski okrug (36.846 dinara).*

INFLACIJA GRABI KA 12 Odsto, BDP NEGATIVAN MMF snizio privredne prognoze

Indeksi potrošačkih cena (inflacija) se definišu kao mera prosečne promene maloprodajnih cena robe i usluga koje se koriste za ličnu potrošnju. Cene ovih proizvoda i usluga u septembru 2012. godine, u odnosu na avgust 2012. godine, u proseku su povećane za 2,3%. Potrošačke cene u septembru 2012. godine, u odnosu na isti mesec 2011. godine, povećane su za 10,3%, dok su u odnosu na decembar 2011. godine povećane za 9,6%.

Posmatrano po glavnim grupama proizvoda i usluga klasifikovanih prema nameni potrošnje u septembru 2012. godine, u odnosu na prethodni mesec, najveći rast cena zabeležen je u grupama Hrana i bezalkoholna pića (5,0%), Transport (2,4%), Nameštaj, pokućstvo i tekuće održavanje stana (2,0%), Obrazovanje (1,8%), Restorani i hoteli (1,7%), Stan, voda, električna energija, gas i druga goriva (0,8%), Zdravstvo (0,6%) i Odeća i obuća (0,5%). U istom periodu zabeležen je pad cena u grupi Rekreacija i kultura (-6,1%). Cene ostalih proizvoda i usluga nisu se bitnije menjale.

Inflacija u Srbiji će do kraja godine premašiti 12 odsto, a pad bruto domaćeg proizvoda (BDP) iznosiće 1,5 odsto, rekao je viceguverner Narodne banke Srbije (NBS) Veselin Pješčić. „Inflacija će nastaviti da raste i u prvim mesecima 2013, a potom će padati da bi do kraja godine bila u predviđenim granicama od 2,5 odsto do 5,5 odsto“ kazao je Pješčić na konferenciji za novinare. On je dodao da je procena NBS da rast cena u 2012. godini neće dostići rekordan rast cena iz prethodnih godina, od 14,9 odsto, koji je, kao i ove godine, uglavnom bio izazvan poskupljenjem prehrambenih proizvoda, usled suše. Cene hrane u Srbiji rastu brže nego u susednim zemljama zbog, kako je rekao Pješčić, neodgovarajuće agrarne i carinske politike. Rast međugodišnje inflacije od aprila do avgusta je iznosio 5,2 odsto, u čemu je, prema procenama NBS, oko 77 odsto udeo rasta cena hrane. „Centralna banka je povećala referentnu kamatnu stopu za 0,25 procentnih poena, na 10,75 odsto, da bi sprečila da se rast cena hrane i regulisanih cena preljuje na ostale cene“, objasnio je Pješčić. On je dodao da će stepen restriktivnosti monetarne politike u narednom periodu zavisiti od „uspešnosti obuzdavanja inflacionih očekivanja, uticaja eksternih faktora i efekata fiskalne konsolidacije“.

Međunarodni monetarni fond (MMF) je danas saopštio najnoviju prognozu ekonomskog rasta za Srbiju, nižu u odnosu na prethodnu, i ove godine predviđa negativan privredni rast od 0,5 odsto, snizivši takođe prognoze za ekonomije bivših jugoslovenskih republika i regiona jugoistočne Evrope, kao i sveta. Fond predviđa da će bruto domaći proizvod (BDP) Srbije ove godine biti negativan i iznositi minus 0,5 odsto, u odnosu na prognozu pozitivnog rasta od 0,5 odsto iz aprila, dok je prognoza za iduću godinu snižena na dva sa tri odsto, navodi se u Izveštaju objavljenom na internet stranici MMF-a. Privredni rast Srbije je u 2011. iznosio 1,6 odsto BDP-a. MMF očekuje da će potrošačke cene u Srbiji ove i sledeće godine porasti za 5,9 odnosno 7,5 odsto, nakon skoka od 11,1 odsto iz prošle godine.

Fond je u prognozi iz aprila očekivao rast potrošačkih cena od 4,1 odnosno 4,3 odsto za 2012. i 2013.

MMF takođe predviđa da će deficit tekućeg računa, koji je 2011. iznosio 9,5 odsto, ove godine biti uvećan na 11,5 odsto, a sledeće na 12,6 odsto, u odnosu na raniju prognozu, kada se očekivao pad deficita na 8,6 odnosno 7,9 odsto. Niži privredni rast u ovoj godini u regionu imaće samo Hrvatska, sa padom BDP-a od 1,1 odsto, a za sledeću godinu prognozirano je rast od jedan odsto. Hrvatska Inflacija će u ovoj godini biti tri odsto, koliko je prognozirano i za 2013. Bosna i Hercegovina u ovoj godini neće imati privredni rast, a u sledećoj godini očekuje se rast BDP-a od jedan odsto. Rast potrošačkih cena u ovoj godini biće 2,2 odsto, a u sledećoj 2,1 odsto. Albanija će, prema proceni eksperata MMF, u 2012. imati poluprocentni rast BDP-a, a u 2013. ekonomsku ekspanziju od 1,7 odsto. Inflacija će u toj zemlji u ovoj godini biti dva odsto, a u narednoj godini tri procenta.

MMF prognozira da će Makedonija u ovoj godini imati rast BDP-a od jedan odsto, a u 2013. dva odsto. Inflacija će i u ovoj i u narednoj godini biti dva odsto. Crna Gora bi ove godine trebalo, prema oceni MMF, da ostvari privredni rast od minimalnih 0,2 odsto, a u narednoj 1,5 odsto. Rast potrošačkih cena u ovoj godini biće 3,4 odsto, a u sledećoj tri odsto. U većini zemalja istočne Evrope, inflatorni pritisci će se smanjiti, što će centralnim bankama dati prostora za dodatno monetarno labavljenje.

ZAPOSLENIH 1.725.960

Rast u trgovini, obrazovanju i državnoj upravi

Ukupan broj zaposlenih u Srbiji na kraju avgusta procenjuje se na 1.725.960, što je za 0,2 odsto manje u odnosu na prethodni mesec, navedeno je u novom broju časopisa „Konjunkturi trendovi“, koji izdaje Privredna komora Srbije. To je i za 1,1 odsto manje u odnosu na odgovarajući mesec 2011. Najveći pad zaposlenosti u avgustu, u odnosu na isti mesec lane, evidentiran je u oblasti privatnog preduzetništva, u prerađivačkoj industriji, saobraćaju i skladištenju i stručnim, naučnim, inovacionim i tehničkim delatnostima. Najveći rast broja zaposlenih u ovom periodu zabeležen je u trgovini, obrazovanju i državnoj upravi. Nezaposlenih osoba je poslednjeg dana avgusta ukupno bilo 751.579, što je za 0,14 odsto manje nego u prethodnom mesecu. Takođe, to je za 0,75 odsto, ili oko 5.500 ljudi, više nego u istom mesecu prethodne godine. Stopa registrovane nezaposlenosti za avgust iznosi 28,3 odsto i nije se značajnije menjala u poređenju s prethodnim mesecom.

ПРЕСТАНАК РАДНОГ ОДНОСА У УСТАНОВИ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Питање: Да ли запосленом у установи који је правноснажно осуђен на затворску казну у трајању од шест месеци престаје радни однос?

Одговор: Одредбом члана 120. став 1. тачка 3) Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/09 и 52/11) прописано је, између осталог, да у радни однос у установи може да буде примљено лице под условима прописаним законом и ако није осуђивано правноснажном пресудом за кривично дело за које је изречена безусловна казна затвора у трајању од најмање три месеца, као и за кривична дела насиље у породици, одузимање малолетног лица, заплетање и злостављање малолетног лица или родоскрвљење, за кривично дело примања мита или давања мита, за кривично дело из групе дела против полне слободе, против правног саобраћаја и против човечности и других добара заштићених међународним правом, без обзира на изречену кривичну санкцију, и за које није, у складу са законом, утврђено дискриминаторно понашање.

Ставом 3. истог члана Закона прописано је, између осталог да се услови из става 1. тачка 3) овог члана доказују приликом пријема у радни однос и проверавају у току рада.

Ставом 4. истог члана Закона прописано је, између осталог да доказ о испуњености услова из става 1. тачка 3) овог члана прибавља установа.

Ставом 5. истог члана Закона прописано је, између осталог, да запосленом престаје радни однос ако се у току радног односа утврди да не испуњава услов из става 1. тачка 3) овог члана.

Одредбом члана 144. истог закона прописано је да радни однос запосленог у установи престаје у складу са законом, на основу решења директора.

Имајући у виду чињеницу да је Законом прописана правноснажна пресуда на безусловну казну затвора за кривично дело у трајању од најмање три месеца, као и основ за престанак радног односа, запосленом у установи који је осуђен на безусловну казну затвора у трајању од шест месеци престаје радни однос у складу са Законом. (*Мишљење Министарства просвете и науке, број 011-00-130/2012-07 ог 2. јула 2012*)

НЕОПРАВДАНО ИЗОСТАЈАЊЕ УЧЕНИКА

Питање: Да ли је ученик неоправдано изостао из школе ако из верских разлога није похађао наставу организовану у суботу?

Одговор: Одредбом члана 112. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/09 и 52/11) прописано је, између осталог, да ученик има обавезу да редовно похађа наставу и извршава школске обавезе. Правилником о школском календару за основне школе са седиштем на територији Аутономне покрајине Војводине за школску 2011/2012. годину („Службени лист АПВ“, број 9/11 и 1/12) у складу са Законом, дато је право ученицима и запосленим да не похађају наставу, односно да не раде у дане верских празника, али није прописана могућност изостајања суботом за припаднике одређене верске заједнице. (*Мишљење Министарства просвете и науке, број 610-00-339/2012-07 ог 13. јуна 2012*)

ЕВИДЕНЦИЈА И ЈАВНЕ ИСПРАВЕ У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ

Питање: На ком језику се, у предшколској установи у којој се васпитно-образовни рад обавља на језику националне мањине, попуњавају уверење о похађању припремног предшколског програма и матична књига о уписаној деци у припремни предшколски програм?

Одговор: Одредбом члана 6. став 2. Закона о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС“, број 18/10) прописано је да предшколска установа води евиденцију о васпитно образовном раду, и то: матичну књигу о уписаној деци у припремни предшколски програм, књиге рада и летопис.

Ставом 3. истог члана Закона прописано је да школа која остварује предшколски програм води евиденцију о васпитно-образовном раду, и то: матичну књигу о уписаној деци у припремни предшколски програм и књигу рада васпитача.

Ставом 4. истог члана Закона прописано је да, на основу евиденције коју води, предшколска установа, односно школа која остварује програм припреме пред полазак у школу, издаје јавне исправе о похађању

припремног предшколског програма, и то: преводницу о преласку детета из једне у другу предшколску установу, односно школу која остварује припремни предшколски програм, и уверење о похађању припремног предшколског програма.

Ставом 5. истог члана Закона прописано је да се евиденција из ст. 2. и 3. овог члана води на српском језику, ћириличким писмом. Када се васпитно-образовни рад изводи на језику националне мањине, предшколска установа, односно школа која остварује припремни предшколски програм, воде евиденцију и на то језику.

Ставом 6. истог члана Закона прописано је да се обрасци јавних исправа из става 4. овог члана штампају на српском језику, ћириличким писмом и двојезично, на српском језику и на језику националне мањине чији је језик у службеној употреби.

Сагласно наведеном, уверење о похађању припремног предшколског програма и матична књига о уписаној деци у припремни предшколски програм у предшколској установи у којој се васпитно-образовни рад обавља на језику националне мањине попуњавају се и воде на српском језику и на језику националне мањине. (*Мишљење Министарства просвете и науке, број 610-00-110/2011-07 ог 5. маја 2011*)

ПРЕСТАНАК РАДНОГ ОДНОСА ЗАПОСЛЕНОГ КОЈИ ИМА 40 ГОДИНА СТАЖА ОСИГУРАЊА, А НЕМА 65 ГОДИНА ЖИВОТА

У члану 175. тачка 2) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05 и 54/09), прописано је да запосленом престаје радни однос кад наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања, ако се послодавац и запослени друкчије не споразумеју.

Према томе, да би послодавац могао запосленом да откаже уговор о раду по наведеном основу, потребно је да су се стекла ова наведена услова, односно да запослени има 65 година живота и да има најмање 15 година стажа осигурања. То значи да запосленом који не испуњава услове из члана 175. тачка 2) Закона о раду, послодавац не може да откаже радни однос због испуњења услова за пензију по прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Према члану 2. став 2. Закона о раду, одредбе овог закона примењују се и на запослене у јавним службама ако законом није друкчије одређено. Пошто Законом о основама система образовања и васпитања није друкчије прописано у погледу услова за престанак радног односа по наведеном основу, на запослене у вашој установи примењује се одредба члана 175. тачка 2) Закона о раду.

ПРАВО ДОДАТКА НА ПЛАТУ

Право додатка на плату чланом 2. став 2. Закона о раду, утврђено је да се одредбе овог Закона примењују и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено.

Чланом 111. Закона о раду, утврђено је да запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и пуно радно време, односно радно време које се изједначава са пуним радним временом.

Према томе, минимална зарада, коју утврђује Социјално економски савет Републике Србије, односно Влада Републике Србије у случају да Социјално економски савет не донесе одлуку у року од 10 дана од дана почетка преговора, представља минимално право запослених и зарада (односно плата) се не може исплатити запосленом у износу нижем од износа минималне зараде.

Плате запослених у јавним службама уређене су Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01, 62/06, 116/08, 116/08). Чланом 2. наведеног закона утврђено је да се плате запослених утврђују на основу: основице за обрачун плата; коефицијента који се множи основицом; додатка на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате, у складу са законом.

С обзиром на то да основну плату запосленог у јавним службама чини производ коефицијента и основице за обрачун и исплату плата, основна плата (зарада), према одредбама Закона о раду, не може бити нижа од минималне зараде коју утврђује Социјално економски савет. Напомињемо да запослени чија је основна плата (израчуната као производ коефицијента и основице) мања од минималне зараде, имају право на додаток на плату у складу са чланом 5. Закона о платама у државним органима и јавним службама. Основица за обрачун ових додатака је минимална бруто зарада, која је у овом случају основна плата.

BEČ: POLITIČARIMA ZABRANILI POSETU ŠKOLAMA TOKOM PREDIZBORNE KAMPANJE

Bečki Savet za obrazovanje namerava da uvede nova pravila u vezi poseta političara školama. Savet za obrazovanje želi da spreči da političari školske ustanove koriste tokom kampanje za parlamentarne izbore koji bi trebalo da se održe na jesen iduće godine. Kako tvrdi bečki dnevnik "Standard", pooštriće se pravila za posetu političara školama u Beču, čak i za one koje nisu vezane za veliku medijsku pažnju. Već utvrđeni termini moraju biti otkazani ili pomereni na vremena kada su đaci i nastavnici van škole. Savet za obrazovanje nije želeo da jasno potvrdi zabranu političarima da posete škole, ali ističe da će se ubuduće tačno paziti da li se političari pridržavaju zakonskih pravila. Samo predsednik Saveta za obrazovanje ili ministarka obrazovanja mogu doći u školu, kako nalaže zakon, dok ostali posetioци moraju dobiti pratnju nadležnih obrazovanih vlasti. Proteklih godina, kako se naglašava, ta pravila nisu oštro primenjena. Ministarstvo obrazovanja je, u dopisu školama, ukazalo da posete političara, nezavisno od razloga posete, skrivaju opasnost od propagiranja političkih partija.

STRESOM NA POSLU DO SRČANOG UDARA

Ljudi koji rade zahtevne poslove i imaju malo slobode da donose odluke imaju 23 odsto veće šanse za srčani udar (infarkt) u odnosu na druge kolege s posla koji su izloženi manjem stresu, pokazalo je evropsko istraživanje. Istraživanjem, koje je obuhvatilo oko 200.000 ljudi iz sedam evropskih država utvrđeno je da se oko 3,4 odsto infarkta može pripisati stresu na poslu. Portal Pliva prenosi da je to veliki broj, ali neuporedivo manji u odnosu na srčane udare koji su vezani uz pušenje (36 odsto) ili nevezbanje (12 odsto). U okviru istraživanja, čiji su rezultati objavljeni u medicinskom časopisu "Lancet", naučnici su analizirali stres na poslu kod osoba koji nisu patile od bolesti srca. Učesnici istraživanja su ispunili upitnike o zahtevima posla, radnom opterećenju, radom pod vremenskim pritiskom i slobodi da sami donose odluke na poslu. "Naši zaključci pokazuju da je stres na poslu povezan s malim, ali trajno povećanim rizikom od infarkta", kazao je Mika Kivimaki s univerzitetskog koledža London koji je vodio istraživanje. Direktor Britanske fondacije za srce Piter Veisberg kaže da rezultati istraživanja potvrđuju ranije zaključke da stres na poslu u kombinaciji s nemogućnošću da se utiče na to povećava rizik razvoja srčane bolesti. "Uravnotežena ishrana, redovno vežbanje i prestanak pušenja više će nego poništiti rizike vezane uz posao", dodao je Veisberg.

VRHOVNI SUD INDIJE NALOŽIO GRADNJU TOALETA U SVIM ŠKOLAMA

Vrhovni sud Indije je presudio da sve škole u zemlji, kako državne, tako i privatne, u roku od šest meseci moraju da obezbede toalete (posebno za dečake i devojčice) i pijaću vodu, kvalifikujući te higijenske uslove sastavnim delom prava deteta na obrazovanje. Prema podacima indijskog Foruma za pravo na obrazovanje iz aprila ove godine, svaka deseta indijska škola nema ispravnu pijaću vodu, a čak 40 odsto škola nema toalet, prenosi AFP. Indijska vlada je 2010. godine naložila svim savezним državama da obezbede besplatno školovanje za svako dete starosti od šest do 14 godina, ali dečiji rad je i dalje prilično uobičajen u toj zemlji, drugoj po broju stanovnika u svetu. Kritičari indijskog školskog sistema upozoravaju da tamošnje škole uopšte pate od loše infrastrukture i bahatog ponašanja nastavnika, koji često odsustvuju s časova, zbog čega će jednog dana na desetina miliona neadekvatno obrazovanih mladih ljudi možda biti u nemogućnosti da nađe posao. Nedostatak bazičnih sanitarno-higijenskih uslova je, inače, raširen i u indijskim domaćinstvima. Statistički podaci ukazuju da su u indijskim kućama telefoni rasprostranjeniji nego toaleti. Oko 47 odsto od 330 miliona domaćinstava raspolaže toaletom, dok 63 odsto ima telefone, istina pretežno mobilne.

MAJE NISU PROREKLE SMAK SVETA KRAJEM 2012.

Stručnjaci tvrde da Maje nisu prorekle da će krajem ove godine nastupiti apokalipsa, kako se do sada verovalo. Arheolozi i antropolozi tvrde da majansko proročanstvo postoji, ali da se ne odnosi na kraj sveta. Apokaliptičke vizije koje su prisutne više od 1.000 godina u zapadnoj, hrišćanskoj civilizaciji, nisu svojstvene majanskom poimanju sveta. Tema skupa održanog u subotu u Meridi, na jugu Meksika, bio je majanski kalendar koji se sastoji iz baktuna – perioda od 394. godine. Poseban značaj za Maje imao je broj 13, tako da će, ako se vreme računa od 3114. godine pre nove ere, kako je utvrđeno majanskim kalendarom, 13 baktuna (5.125 godina) isteći 21. decembra 2012. godine. Alfredo Barera (Barrera) iz Meksičkog instituta za antropologiju i istoriju rekao je da Maje jesu predviđale budućnost, ali da se ovakvi značajni datumi odnose na svakodnevnne događaje poput suša ili izbijanja epidemije. "Postoje mnogi spomenici Maja koji svedoče o njihovom bavljenju događajima daleko posle 2012. godine", navodi antropolog Džefri Brasvel sa univerziteta u San Dijegu, u Kaliforniji.

11 PRAVILA BILA GEJTSA KOJE NEĆETE NAUČITI U ŠKOLI

Bil Gejts, osnivač kompanije Majkrosoft i najbogatiji Amerikanac, održao je govor u jednoj srednjoj školi o 11 stvari koje niste i nećete naučiti u školi.

Pravilo 1: Život nije fer, navikni se na to!

Pravilo 2: Svet ne interesuje tvoje samopoštovanje. Svet te prihvata ako postigneš nešto pre nego što počneš da se osećaš dobro u svojoj koži.

Pravilo 3: Nećeš zaradivati 60.000 dolara godišnje čim izađeš iz srednje škole. Nećeš biti potpredsednik sa službenim telefonom, sve dok to ne zaradiš.

Pravilo 4: Ako misliš da ti je učitelj strog, čekaj dok ne dobiješ šefa.

Pravilo 5: Pečenje hamburgera nije ti ispod časti. Tvoji preci imali su drugu reč za pečenje hamburgera: zvali su to prilikom.

Pravilo 6: Ako pogrešiš, nisu tvoji roditelji krivi, ne kukaj nad svojim greškama, uči iz njih.

Pravilo 7: Pre tvog rođenja tvoji roditelji nisu bili dosadni kao sada. Postali su takvi zbog plaćanja tvojih računa, čišćenja tvoje odeće i slušanja tebe kako pričaš kako si cool.

Pravilo 8: Tvoja škola ima način za rešavanje i pobednika i gubitnika, život nema. U nekim školama ukinuli su negativne ocene i daju ti bezbroj prilika da daš pravi odgovor, ali to nema nikakve sličnosti sa stvarnim životom.

Pravilo 9: Život nije podeljen u semestre. Nema slobodnog leta i vrlo malo zaposlenih je zainteresovano da ti pomogne da nađeš sebe. To čini u svoje slobodno vreme.

Pravilo 10: Televizija nije pravi život. U pravom životu ljudi moraju da napuste kafic i odu na posao.

Pravilo 11: Budi ljubazan prema štreberima. Velike su šanse da ćeš raditi za jednog.

JEDAN OD 10 RADNIKA UZIMA SLOBODNE DANE ZBOG DEPRESIJE

Jedan od 10 radnika uzima slobodne dane zbog depresije, pokazalo je istraživanje sprovedeno na 7.000 radnika u sedam evropskih zemalja. Kako prenose hrvatski mediji pozivajući se na BBC, istraživanje EDA (Evropska asocijacija za depresiju) sprovedeno je u Britaniji, Nemačkoj, Italiji, Danskoj, Turskoj, Španiji i Francuskoj. Radnici iz Britanije, Danske i Nemačke najskloniji su depresiji, a istraživanje je pokazalo da je čak 20 posto ispitanih u jednom trenutku patilo od depresije. Najveći broj dijagnostikovanih zabeležen je u Britaniji (26 odsto), a najniži u Italiji (12 odsto). Utvrđeno je i da će Nemci, Danci i Britanci radije slobodne dane uzimati zbog depresije, dok će Turci to učiniti mnogo ređe. Zbog depresije se u proseku uzima 36 slobodnih dana, pokazalo je istraživanje. Izračunato je i da depresija Evropu godišnje košta 92 milijarde evra.